

اعمال ماه محرم الحرام

ماه محرم در مکتب تشیع یادآور نهضت حضرت سیدالشهدا و حماسه جاودان کربلاست. همچنین آغاز مجالس عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین (ع) است، که مردم را به امور اعتقادی خویش آشنا می‌کند و دستورات دین خود را از حسینه‌ها و تکایا و مساجد به خانه‌های فکر و دل خود به ارمغان می‌برند. شرکت در مراسم عزاداری امام حسین (ع) و اشک بر سیدالشهداء (ع) از وظایف ما در زمان غیبت امام زمان (ع) است.

محرم ماه حماسه و شجاعت و جوانمردی، ماه ظلم ستیزی و مبارزه با تبعیض و ذلت است، محرم ماه امر به معروف و نهی از منکر فرا رسید. سلام بر حسین، سالار همه ناشران عقیده و جهاد، سلام بر سرور بلند آزادی و معرفت که از ذلت بیزار بود و عاشق آزادی...

این ماه در مکتب تشیع یادآور نهضت حضرت سیدالشهدا و حماسه جاودان کربلاست. همچنین آغاز مجالس عزاداری حضرت اباعبدالله الحسین (ع) است، که مردم را به امور اعتقادی خویش آشنا می‌کند و دستورات دین خود را از حسینه‌ها و تکایا و مساجد به خانه‌های فکر و دل خود به ارمغان می‌برند. شرکت در

مراسم عزاداری امام حسین (ع) و اشک بر سیدالشهداء (ع) از وظایف ما در زمان غیبت امام زمان (ع) است.

این ماه، یادآور دلاورمردی‌های یاران باوفای اباعبدالله الحسین (علیه السلام)، فداکاری‌های حضرت زینب کبری (سلام الله علیها)، حضرت امام سجاد (علیه السلام)، و همه اسرای کاروان امام حسین (علیه السلام)، است. این ماه، یادآور خطبه‌ها و شعارهای آگاهی‌بخش سالار شهیدان، نطق آتشین حضرت زینب (سلام الله علیها) و خطابه غرای زین العابدین (علیه السلام)، است.

اعمال ماه محرم

۱- به هنگام رؤیت هلال محرم، مستحب است تکبیر بگویی و اگر می‌توانی دعای مشروحی را که سید در «اقبال الاعمال» آورده است، بخوانی.

۲- در شب اول محرم، ۱۰۰ رکعت نماز بخوان و در هر رکعت سوره «حمد» و «قل هو الله» (سوره توحید) را می‌خوانی و هر دو رکعت را به یک سلام پایان می‌دهی، در روایتی از رسول خدا (ص) آمده است:

"هر کس این نمازها را بخواند و روز اول ماه محرم را روزه بگیرد، مانند کسی است که در طول سال بر انجام خیر مداومت داشته باشد و تا سال آینده از فتنه‌ها محفوظ خواهد بود و اگر بمیرد، وارد بهشت خواهد شد".

۳- مطابق روایت دیگری از رسول خدا (ص) در شب اول محرم دو رکعت نماز می‌خوانی به این نحو:

در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «انعام» و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «یس». علاوه بر این نمازها، مستحب است نماز اول هر ماه نیز خوانده شود.

۴- در روز اول محرم، روزه گرفتن مستحب است، که در روایتی امام رضا (ع) فرموده‌اند:

"هر کس این روز را روزه بگیرد و حاجت خویش را از خداوند بخواهد، خداوند دعایش را به اجابت خواهد رساند، این روز همان روزی بود که حضرت زکریا در آن، از خداوند فرزندی را طلب کرد و خداوند دعایش را به اجابت رساند و یحیی را به وی عنایت فرمود".

۵- از امام علی بن موسی الرضا (ع) نقل شده است که رسول گرامی اسلام (ص) روز اوّل محرّم، دو رکعت نماز میخواندند و پس از نماز، دستها را بلند میکردند و این دعا را سه مرتبه قرائت میفرمودند:

اَللّٰهُمَّ اِنْتَ الْاِلَهُ الْقَدِيْمُ، وَ هَذِهِ سَنَةٌ جَدِيْدَةٌ،

خدایا تویی معبود ازلی و این سال تازه است

فَاَسْئَلُكَ فِيهَا الْعِصْمَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَ الْقُوَّةَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ
الْاِمَّارَةِ بِالسُّوْءِ، وَ الْاَلْسِتِغَالَ بِمَا يُقَرِّبُنِي اِلَيْكَ،

از تو خواهم در این سال نگهداریم را از شیطان و نیروی بر این نفس که پیوسته به گناه فرمان میدهد
و سرگرمی بدانچه مرا به تو نزدیک کند

يَا كَرِيْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ، يَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمَادَ لَهُ، يَا ذَخِيْرَةَ مَنْ لَا
ذَخِيْرَةَ لَهُ، يَا حِرْزَ مَنْ لَا حِرْزَ لَهُ، يَا غِيَاثَ مَنْ لَا غِيَاثَ لَهُ، يَا سَنَدَ مَنْ لَا
سَنَدَ لَهُ، يَا كَنْزَ مَنْ لَا كَنْزَ لَهُ،

ای صاحب جلالت و بزرگواری، ای تکیه گاه کسی که تکیه گاهی ندارد، ای ذخیره آن کس که ذخیره ندارد،
ای پناهگاه آن کس که پناهگاهی ندارد، ای فریادرس آن کس که فریادرسی ندارد، ای پشتیبان آن کس که
پشتیبانی ندارد، ای گنج آن کس که گنجی ندارد،

يَا حَسَنَ الْوِجْدَانِ، يَا عَظِيْمَ الرَّجَاءِ، يَا عِزَّ الضُّعْفَاءِ، يَا مُنْقِذَ الْغَرَقَى، يَا
مُنْجِيَّ الْهَلَاكِي، يَا مُنْعِمَ يَا مُجْمِلُ، يَا مُفْضِلُ يَا مُحْسِنُ،

ای که آزمایشت نیکوست، ای بزرگ مایه امید، ای عزت بخش ناتوانان، ای نجات بخش غریقان، ای خلاص
کننده هالکان، ای نعمت بخش، ای زیبا پرور، ای فزون بخش، ای نیکوده،

اِنْتَ الَّذِي سَجَدَ لَكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَ نُوْرُ النَّهَارِ، وَ ضَوْءُ الْقَمَرِ وَ شُعَاعُ
الشَّمْسِ، وَ دَوِيُّ الْمَاءِ وَ حَفِيْفُ الشَّجَرِ، يَا آِٰءُ لَا شَرِيكَ لَكَ،

تویی که سجده کرد (و به کمال خضوع درآمد) برایت سیاهی شب و روشنی روز و تابش ماه و شعاع خورشید و صدای ریزش آب و بهم خوردن درخت، ای خدایی که شریک نداری،

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا خَيْرًا مِمَّا يَطْئُونَ، وَاغْفِرْ لَنَا مَا لَا يَعْلَمُونَ، وَلَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا يَقُولُونَ، حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ،

خدایا قرارمان ده بهتر از آنچه مردم گمان کنند و پیامرز از ما آنچه را که نمی‌دانند و مگیر ما را بدانچه گویند بس است مرا خدا، معبودی جز او نیست،

عَلَيْهِمْ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، آمَنَّا بِهِ، كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا، وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ،

بر او توکل کنم و اوست پروردگار عرش عظیم، ایمان داریم به او و هرچه هست از نزد پروردگار ماست و اندرز نگیرند جز خردمندان،

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا، وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

پروردگارا منحرف مساز دل‌های ما را پس از آن که هدایتمان کردی و ببخش به ما از پیش خود رحمتی که براستی تویی بخشایشگر.

۶- مرحوم «شیخ طوسی» فرموده است که مستحب است دهه اول محرم را روزه بگیرد؛ ولی در روز عاشورا از غذا و آب امساک نماید، اما روزه نگیرد، و چون وقت عصر فرا رسید، به مقدار کمی، تربت تناول کند (زیرا روزه گرفتن در این روز شیوه بنی امیه بود که به شکرانه جریان کربلا، روزه می‌گرفتند).

برخی از وقایع این ماه به شرح زیر است:

اول محرم

آغاز سال هجری قمری است، گرچه هجرت در ماه ربیع‌الاول صورت گرفت، ولی به مناسبت آغاز سال، سزاوار است همه مؤمنان به یاد حادثه عظیم هجرت و آثار مهم آن در تاریخ اسلام و فداکاری‌های مولای متقیان علی(ع) در لیلۃ‌المبیت باشند.

دوم محرم

روز ورود امام حسین(ع) و یارانش به سرزمین کربلا (در سال ۶۱ هجری قمری) است که سرآغاز حماسه‌های عظیم عاشورا است.

هفتم محرم

روز بستن آب به روی سپاه امام حسین (ع) است، در این روز دستوری از سوی عبیدالله بن زیاد برای عمر بن سعد رسید که بین حسین(ع) و یارانش و آب حایل شوند، تا قطره‌ای از آب فرات ننوشند.

نهم محرم: تاسوعا

«شیخ کلینی» از امام صادق(ع) نقل می‌کند که آن حضرت فرمودند: "روز تاسوعا، روزی است که امام حسین(ع) و یارانش را در کربلا محاصره کرده و دشمنان برای جنگ با آن حضرت اجتماع کردند و پسر مرجانه و عمر بن سعد از زیادی لشکر خویش خوشحال شدند و امام حسین(ع) و اصحابش را در آن روز ضعیف شمردند و یقین کردند که برای امام حسین(ع) یآوری نخواهد آمد و مردم عراق وی را کمک نخواهند کرد" آنگاه آن حضرت فرمودند:

بِأَبِي الْمُسْتَضْعَفِ الْغَرِيبِ، يَدْرُمُ فِدَايَ أَنْ ضَعِيفَ غَرِيبٍ بَادٍ.

در این روز شمر همراه با نامه‌ای از سوی عبیدالله بن زیاد خطاب به عمر بن سعد وارد کربلا شد که بر امام حسین(ع) و یارانش سخت بگیرد تا تسلیم شوند و وادار به بیعت گردند و در صورت امتناع، همه آنها را به قتل برساند. امام حسین(ع) حاضر به پذیرش ذلت بیعت با دشمن نشد، ولی از آنان خواست که آن شب را به وی مهلت دهند، تا به عبادت و دعا و نماز بپردازد و فردا در معرکه نبرد با آنان روبه رو خواهد شد.

دهم محرم (عاشورا)

روز پرحماسه و فراموش نشدنی تاریخ اسلام و تشییع، روز فداکاری، جانبازی و شهادت سرور و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین(ع) و یاران باوفایش، در سرزمین کربلا (در سال ۶۱ هجری قمری) است.

دوازدهم محرم

روز شهادت امام زین‌العابدین(ع) (بنابر روایتی در سال ۹۴ یا ۹۵ هجری قمری) است.

بیست و پنجم محرم

روز شهادت امام زین‌العابدین(ع) است بنا بر روایتی دیگر.

منبع: پایگاه اینترنتی آیت‌آقا ناصر مکارم شیرازی ir.makarem.www